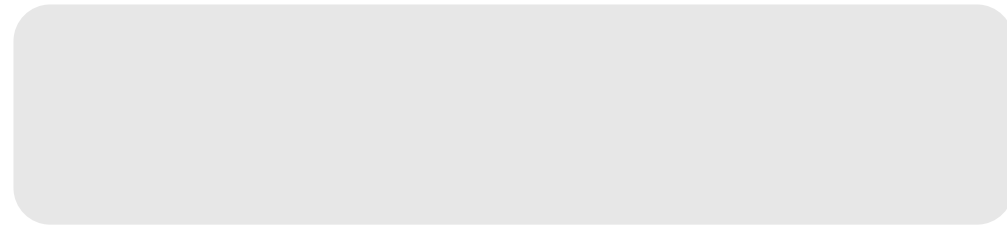

የጥንት ትርጉሞች

(Ancient Versions)

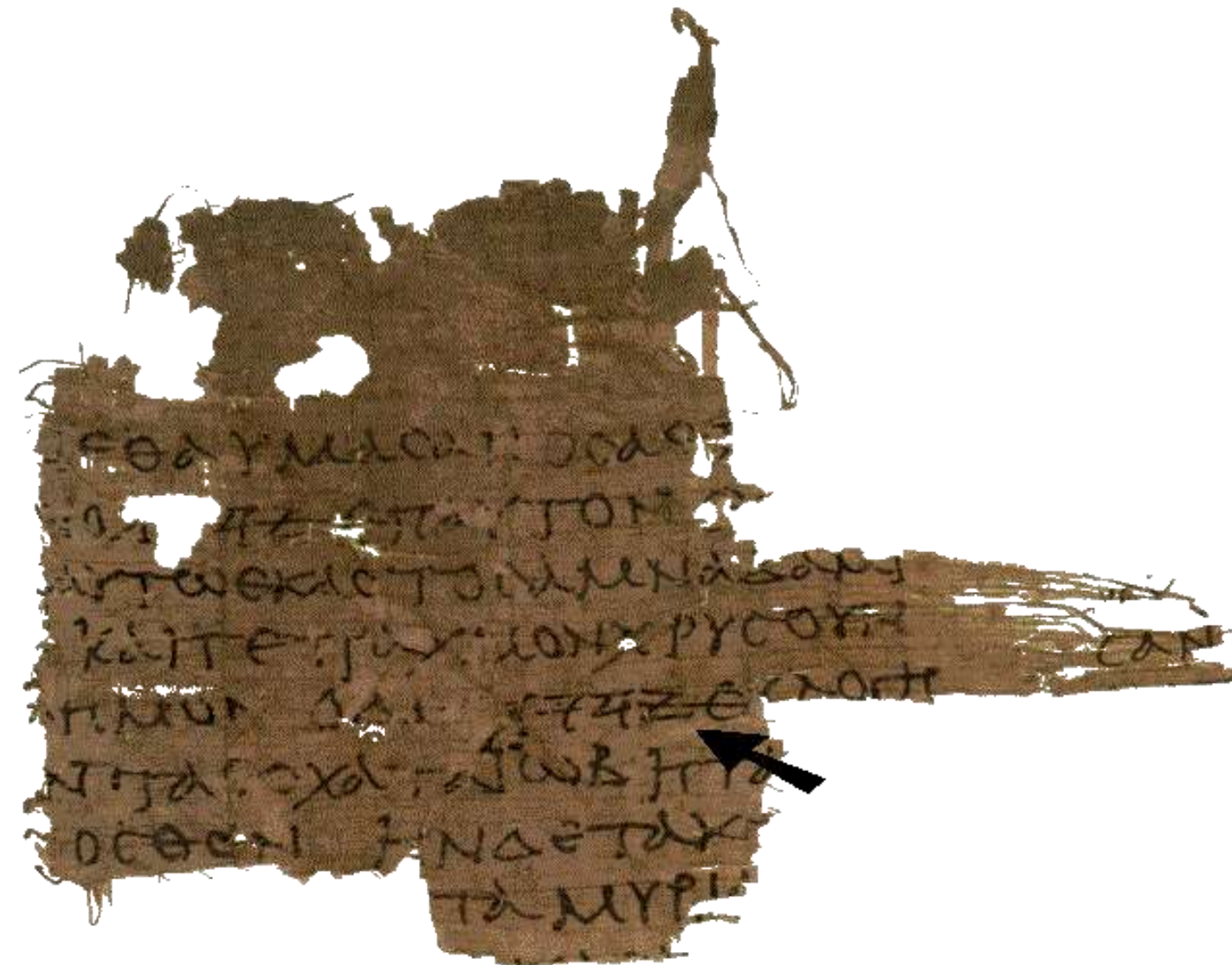
የሰባ ሊቃናት ትርጉም

(The Septuagint)

- 200 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት የብሉይ ኪዳን መፅሐፍት በ70 ሊቃውንት ወደ ግሪክ ተተረጎመ። ትርጉሙም እስከ አሁን የሰባ ሊቃናት ትርጉም በመባል ይታወቃል።
- የሳፕቱጀንት መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም ቀደምት ከመሆኑ ባሻገር እጅግ በጣም ጠቃሚ የመፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም ነው።
- የመጀሪያዎቹ 4 የብሉይ ኪዳን መፅሐፍ ቅዱስ የተተረጎሙት ከ300-200 ዓ.ዓ ነበር፤ የቀሩት የብሉይ ኪዳን መፅሐፍ ቅዱስ የተተረጎሙት ከ200-100 ዓ.ዓ ነበረ።
- የሰባ ሊቃናት ትርጉም የጥንቷ ቤተክርስቲያን መፅሐፍ ቅዱስ ነበር።

α	β	γ	δ	ε	ζ
Alpha	Beta	Gamma	Delta	Epsilon	Zeta
η	θ	ι	κ	λ	μ
Eta	Theta	Iota	Kappa	Lambda	Mu
ν	ξ	ο	π	ρ	σ
Nu	Xi	Omicron	Pi	Rho	Sigma
τ	υ	φ	χ	ψ	ω
Tau	Upsilon	Phi	Chi	Psi	Omega

ᐅሲሪያክ ትርጉም

(Syriac Version)

ከጥንቱ ሲሪያክ ትርጉም 4ቱ ወንጌላት የላት 2 ቅጂ ብቻ ነው።
የሲሪያክ ፔሺታ የለው ቅጂ 350 ነው።

- በሲሪያክ የአዲስ ኪዳን መፅሐፍ ቅዱስ በ100-200 ዓ.ም ተተርጉሟል። በሲሪያክ የብሉይ ኪዳን መፅሐፍ ቅዱስ በሁለት ይከፈላል።
- ይህም ሲሪያክ ፔሺታ እና ሲሪያክ ሄክሳፕላ ይባላል። ሲሪያክ ፔሺታ 400-500ዓ.ም የተተረጎመ ሲሆን ሲሪያክ ሄክሳፕላ 500-600ዓ.ም ተተርጉሟል።
- ታቲያን 4ቱን ወንጌላት ወጥነት ባለው መንገድ ዲያቲሳሮን በተሰኘ መለያ ፃፈው።

The Syriac Aramaic Alphabet

ዮርዳኒክ ትርጉም

(Coptic version)

Ⲁ a alpha	Ⲃ b v bida	Ⲅ g gamma	Ⲇ d daida	Ⲉ e ei	Ⲋ s so	Ⲍ dz zita	Ⲏ e i ita
Ⲑ th thita	Ⲓ i jauta	Ⲕ k kapa	Ⲗ l laua	Ⲙ m mi	Ⲛ n ni	Ⲝ ks ksi	Ⲟ o o
Ⲡ p pi	Ⲣ r ro	Ⲥ s sima	Ⲧ t tau	Ⲩ u he	Ⲫ ph phi	Ⲭ kh khi	Ⲯ ps psi
Ⲱ ō ū au	Ⲳ š sei	Ⲵ f fei	Ⲷ x khei	Ⲹ h hori	Ⲻ dž džaudžia	Ⲽ tš tšima	Ⲿ ti ti

- የአዲስ ኪዳን ትርጉም በ125 ዓ.ም ወደ ግብፅ ገብቶ ነበር።
- ሳሂዲክ ብሉይ ኪዳን ከግሪክ ተተረጎመ፤ አዲስ ኪዳን 200-300 ዓ.ም ከአስክንድርያ ጽሑፍ ቤተሰብ (Alexandrian text type) ጋር የሚስማማ ሲሆን ወንጌላትን እና ሐዋርያት ስራን ከምዕራባዊያን ጽሑፍ ቤተሰብ (Western text type) ውስጥ የመደባል።
- ሳሂዲክ እትም በጣም ጥንታዊ እና በብዙ መልኩ እጅግ በጣም አስፈላጊ የሆነ የኮርቲክ ዘዬ ነው።
- የቦሂሪክ ትርጉም የአስክንድርያ ጽሑፍ ሲሆን ሙሉ በሙሉ ተጠብቆ የቆየ ብቸኛው የኮርቲክ ዘዬ ነው።

✠ ԿՐՄԵՐՆ ԻՇԴՊ

(Armenian)

ՈՒՄՓՎԵ ՈՒԶՈՆ ԻՇԴՆ ԲԻԴԻՆ ԻՇԴՊՆ ՈՒԴԻ 1,244 ԳԴՈՒՆ::

- ՄԵՆԸՐԻ ԲԻՈՒՆ ՔՈՆ ԳՊՐԻՉ ԿԵՐՈՆ ԻՇԴՆ ԶԻՆ
(Calligrapher) ԴՇ ՈՄՄՆ ԲԿՐՄԵՐՆՆ 36 ԶԵՂԻ
ԶԴՇԱ::
- ՈՒՆԻՇ ԳՄԻՇՆ ԿԴԿ ԻՆԶՈՐ ԿՆ ԻՇԴՊ ԲԻՈՒՆՈՒ
ԻՇԴՊՆ ՈՄՄՈՓՊ ՈՒՆԵ ԻՇԴՆՆ ԻՇԴՈ-ԻՇԴԳ.ՊՊ
ՄԻՇԴՊ ՇԻՈՓԱ::
- ՈՒՆԵՐՆ ՄԻՈՒԿ ԻՇԴՆ ՈՒՄՓՎԵ ԻՇԴՈ-ԻՇԴԳ
Գ.ՊՊ ԻՇԴՆՄԱ::

ARMENIAN					
ՀԱՅԵՐԵՆ					
Ա ա	Բ բ	Գ գ	Դ դ	Ե ե	Զ զ
A	B	G	D	E	Z
Է է	Ը ը	Թ թ	Ժ ժ	Ի ի	Լ լ
E	B	T	Z	I	L
Խ խ	Տ տ	Կ կ	Հ հ	Ձ ձ	Ղ ղ
X	C	K	H	Dz	L
Ճ ճ	Ս ս	Յ յ	Ն ն	Շ շ	Ո ո
C	M	Y	N	S	O
Չ չ	Պ պ	Ջ Ջ	Ր ր	Ս ս	Վ վ
C'	P	I	R	S	V
Տ տ	Ր ր	Ճ ճ	Ի ի		
T	R	C'	W		
Փ փ	Բ բ	Օ օ	Ֆ ֆ		
P'	K'	O	F		

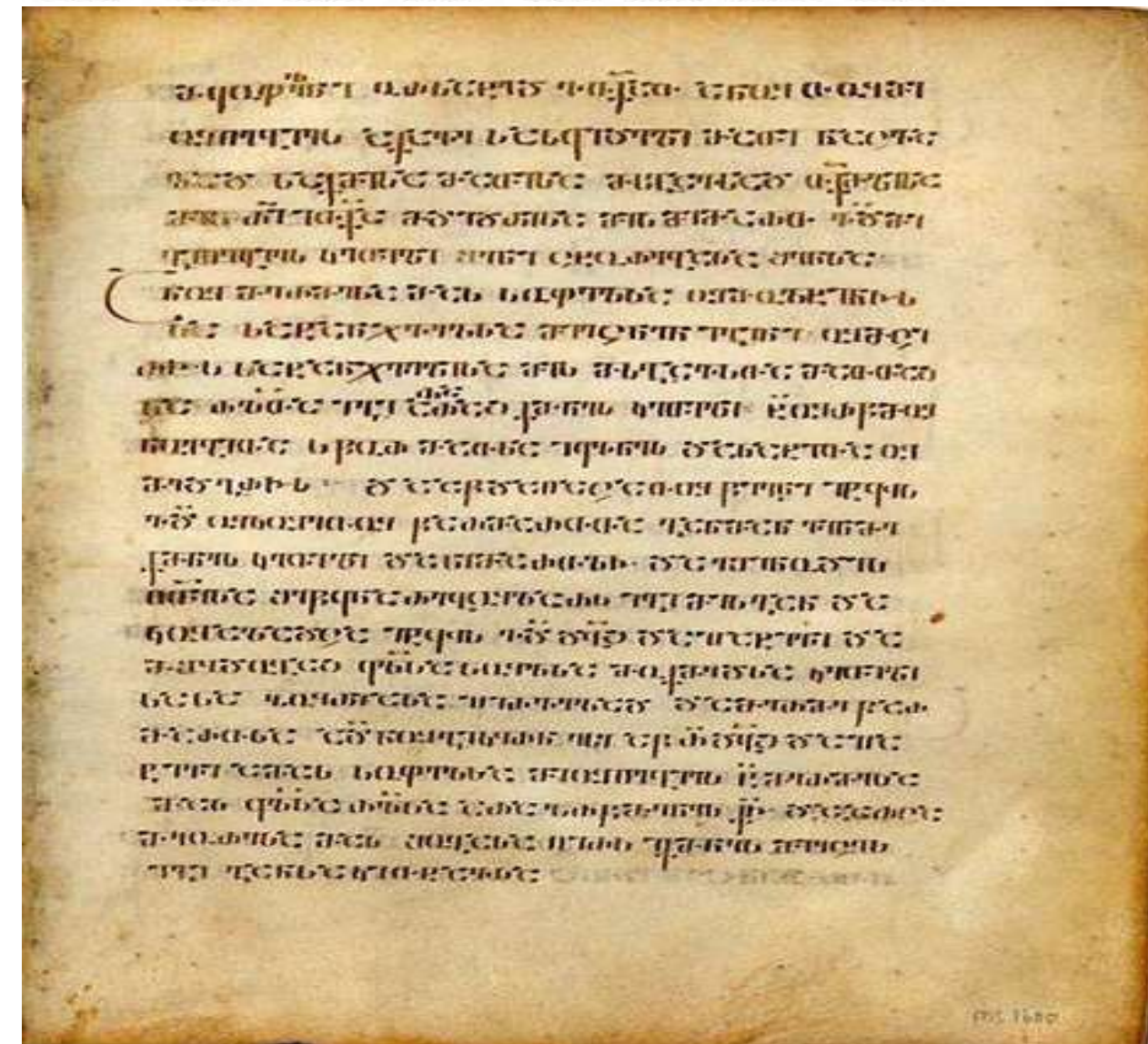

ᄆᄋᄎᄋᄎᄎ ᄋᄎᄎᄎ

(Georgian Version)

- የመጀመሪያው የጂኦርጂያ መፅሐፍ ቅዱስ እንዴት ወደ ጂኦርጂያ እንደገባ ባይታወቅም የወንጌላቶቹ ፅሁፍ ግን 450-500 ዓ.ም ተተርጉሟል።
- የጥንቱ የጂኦርጂያን ፅሁፍ ኢድይሽ ፅሁፍ 897 ዓ.ም 4ቱንም ወንጌላት ይይዛል።
- ከ400-900ዓ.ም የተፃፉ የዘፍጥረት፣ ዘዳግም፣ መሣፍንት፣ ምሳሌ እና ኤርምያስ በከፊል ተገኝቷል።
- የራዕይ መፅሐፍ ቀኖናዊ ነው ተብሎ ስለማይታሰብ እስከ 978 ዓ.ም አልተተረጎመም ነበር፤ ከ978 ዓ.ም በኋላ ተተርጉሟል።

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	ႤႵ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	ႤႵ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
a	b	g	d	e	v	z	ē	t	i
[a]	[b]	[g]	[d]	[e]	[v]	[z]	-	[tʰ]	[i]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ
Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ
k'	l	m	n	j/y	o	p	z	r	s
[kʰ]	[l]	[m]	[n]	-	[ɔ]	[pʰ]	[z]	[r]	[s]
20	30	40	50	60	70	80	90	100	200
Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ
Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ
t'	w	u	p	k	y/g	q'	s	č	c
[tʰ]	-	[u]	[pʰ]	[kʰ]	[ɣ]	[qʰ]	[s]	[tʃʰ]	[tsʰ]
300	400		500	600	700	800	900	1000	2000
Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴌ	Ⴍ	ᆀ		
Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴌ	Ⴍ	ᆀ		
3/2	c'	č	x	x	3/ɟ	h	ō		
[ɬ]	[tsʰ]	[tʃʰ]	[x]	-	[ɬ]	[h]	-		
3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	10000		

ARABIC ALPHABET

خ ح ج ث ت ب ا
 ص ش س ز ر ن د
 ق ف غ ع ظ ط ض
 ي و ه ن م ل ك

ARABIC ALPHABET
www.joaoleitao.com/names-arabic/

□ አረብኛ ትርጉም

(Arabic Version)

- ቫቲካኒስ አረቢክስ 13 (Vaticanus Arabicus 13)
 ከ700-1000 ዓ.ም የተጻፈ ሲሆን 4ቱን ወንጌላት እና 14 የጳውሎስ መልክቶችን ይዟል።
- የሳዲያ ጋኦን (Saadia Gaon) ከ882-942 ዓ.ም የመጨረሻ የብሉይ ኪዳን አረቢክ ትርጉም ሲሆን ከማሶሬቲክ ጽሑፍ ጋራ ከፍተኛ ተመሳሳይነት አለው።
- ሲና አረቢክ 151 (Sinai Arabic Codex 151) በ867 ዓ.ም የተተረጎመ አረብኛ መፅሐፍ ቅዱስ ሲሆን ግርጌው ላይ ማብራሪያ ተጻፎበታል።
- አረብኛ ትርጉሞች አንዳንድ የግሪክ እና ዕብራይስጥ ቃላትን ለመተርጎም ተቸግረዋል።

ቅንታዊ የላቲን ትርጉም

(Old Latin Version)

46 ወንጌላት፣ 19 ሐዋርያት ስራ፣ 20 የጳውሎስ መልዕክቶች፣ 12

አጠቃላይ መልዕክት እና 7 የዩሐንስ ራዕይ ቅጂዎች አሉ።

- የላቲን ትርጉሞች ለመጀመሪያ ጊዜ የተተረጎሙት በሰሜን አፍሪካ ግዛት በተለይም በካርቱጅ ሳይሆን አይቀርም።
- ቴርቱሊያን (160-220 ዓ.ም) ከላቲን ጽሑፍ ለራሱ ስራ ጠቅሷል የላቲን ትርጉም በዚህ ጊዜ የነበረ መሆን አለበት።
- ሙሉ ጥንታዊ የላቲን መፅሐፍ ቅዱስ የያዘ የጥንት ቅጅ የለም፤ ይሁን እንጂ “ኢታ፣ኢትብ” ተብለው የተጻፉት ለአዲስ ኪዳን ጥሩ ምስክር ናቸው።
- የተገኙት የብሉይ ኪዳን ቁርጥራጮች ከአሪት፣ መዝሙረ ዳዊት እና ታላላቅ እና ደቂቅ ነቢያት ሲሆኑ ተጨማሪ ከቤተክርስቲያን አባቶች መቃረም ይቻላል።

I	𐌱	𐌺	𐌻	𐌼	𐌽	𐌾
Z	F	E	D	C	B	A
[z]	[f]	[e]	[d]	[k/g]	[b]	[a]
O	𐌴	𐌵	𐌶	𐌷	𐌸	𐌹
O	N	M	L	K	I	H
[o]	[n]	[m]	[l]	[k]	[i/j]	[h]
X	Y	𐌿	𐍀	𐍁	𐍂	𐍃
X	V	T	S	R	Q	P
[ks]	[u/w]	[t]	[s]	[r]	[kʷ]	[p]

□ የላቲን ቩልጌት

(Latin Vulgate)

ከ10,800 በላይ የላቲን ቩልጌት ቅጂዎች ተገኝተዋል።

- የላቲን ቩልጌት ከ383–405 ዓ.ም በጄሮም ተተርጎመ።
- ጄሮም የላቲን፣ የግሪክ እና ዕብራይስጥ ሊቅ ነበረ።
ጳጳሱን ካስፈቀደ በኋላ በተሰጠው ፈቃድ መፅሐፍ ቅዱስን ወደ ላቲን ቋንቋ ተርጉሟል።
- የጄሮም መላውን መፅሐፍ ቅዱስ የብሉይ ኪዳን አዋልድን ጨምሮ ተርጉሟል። ነገር ግን “አዋልድ የእግዚአብሔር ቃል ነው” በሎ አያምንም ነበር።
- በዚህ ምክንያት ከዕብራይስጥ ከማይቸሉ አባቶች ጋር አይስማማም ነበር።
- የላቲን ቩልጌት የቤተክርስቲያና መደበኛ ትርጉም ሆኖ ለሺህ አንድ መቶ አመታት አገልግሏል።

☐ የጎቲክ ትርጉም

(The Gothic Version)

ከብሉይ ኪዳን ያለው 55 ጥቅስ ሲሆን ከአዲስ ኪዳን የወንጌላቶቹ ግማሽ እና የጳውሎስ መልዕክት ነው።

- የጎቲክ መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም የተተረጎመው ሹልፊላ የተባለ ሰው የጎቲክ ፊደላት (በሁለት ሶስተኛ የግሪክ ፊደላት፣ በአንድ ሶስተኛ የላቲን ፊደላት እና የጥንታዊ ጀርመን ፊደላት) ከፈጠረ በኋላ ነው።
- በክሪስቶስ 5-7 የጎቲክ ትርጉም ላይ የተገኘው ማስረጃ የጥንታዊ ግሪክ ጽሑፍ እንደተጠቀመ ያሳያል።
- የጎቲክ አዲስ ኪዳን ትርጉም የባዛንቲን ጽሑፍ ተጠቅሟል። ከ500-600 ዓ.ም ወደ ስፔን እና ሰሜን ጣልያን የሹልፊላ ትርጉም ተሰራጭቷል።

፲	፱	፲	፯	፻	፴	፺	፻	፯
ahsa	bairkan	giba	dags	aihvus	qairthra	luja	hagl	thiuth
a	b	g	d	e	q	z	h	þ
[a/a:]	[b/v]	[g ɲ/x]	[d/ð]	[e/e:]	[k ^w]	[z]	[h/x]	[θ]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
፲	፱	፲	፯	፻	፴	፺	፻	፯
eis	kusma	lagus	manna	nauths	jer	urus	pairthra	
i	k	l	m	n	j	u	p	
[i i:]	[k]	[l]	[m]	[n]	[j]	[u/u:]	[p]	
10	20	30	40	50	60	70	80	90
፲	፱	፲	፯	፻	፴	፺	፻	፯
raida	sauil	telws	winja	faihu	iggws	hwair	othal	
r	s	t	w	f	x	h	o	
[r]	[s]	[t]	[w/y]	[f]	[k ^h]	[ʌ]	[o/o:]	
100	200	300	400	500	600	700	800	900

- ሲልፊላ መፅሐፍ ቅዱስን ትርጉም መጨረሱን እርግጠኛ መሆን አልተቻለም ምክንያቱም የተገኘው ቁርጥራጭ የዘፍጥረት 5:3-30 እና መዝሙረ ዳዊት 52:2-3 እንዲሁም ነህምያ 5-7 ነበረ።
- በጎቲክ ትርጉም ተጻፎ አልቆ የተገኘው ማርቆስ 16 ከፍተኛ ጥራት ያለው ብራና (vellum) ላይ በብር ወይም በሐምራዊ ፊደል ነበር።

ᐅᐅᐅᐅ ᐅᐅᐅᐅ

(Old Slavonic Version)

- ቆስጠንጢኖስ (826/27-869 ዓ.ም) የᐅᐅᐅᐅ ᐅᐅᐅᐅ ፊደላትን ከፈለሰፈ በኋላ ከግሪክ መፅሐፍት ወደ ᐅᐅᐅᐅ መፅሐፍ ቅዱስን ተረጎመ።
- ቆስጠንጢኖስ በ869 ዓ.ም ከመሞቱ በፊት መዝሙረ ዳዊት፣ ወንጌላትን እና ሐዋርያት ስራን ተርጉሞ ጨርሶ ነበር።
- ከቪታ ሜቶዲ (የመቶድየስ ሕይወት) እንደመንረዳው የቀሩትን መፅሐፍት ተርጉሞ በ884 ዓ.ም እንደጨረሰ እና መቃብያንን እንዳላካተተ ይስተዋላል።
- ያሉት ᐅᐅᐅᐅ ᐅᐅᐅᐅ ቅጂዎች ከ900 ዓ.ም ጀምሮ የተጻፉ ናቸው።

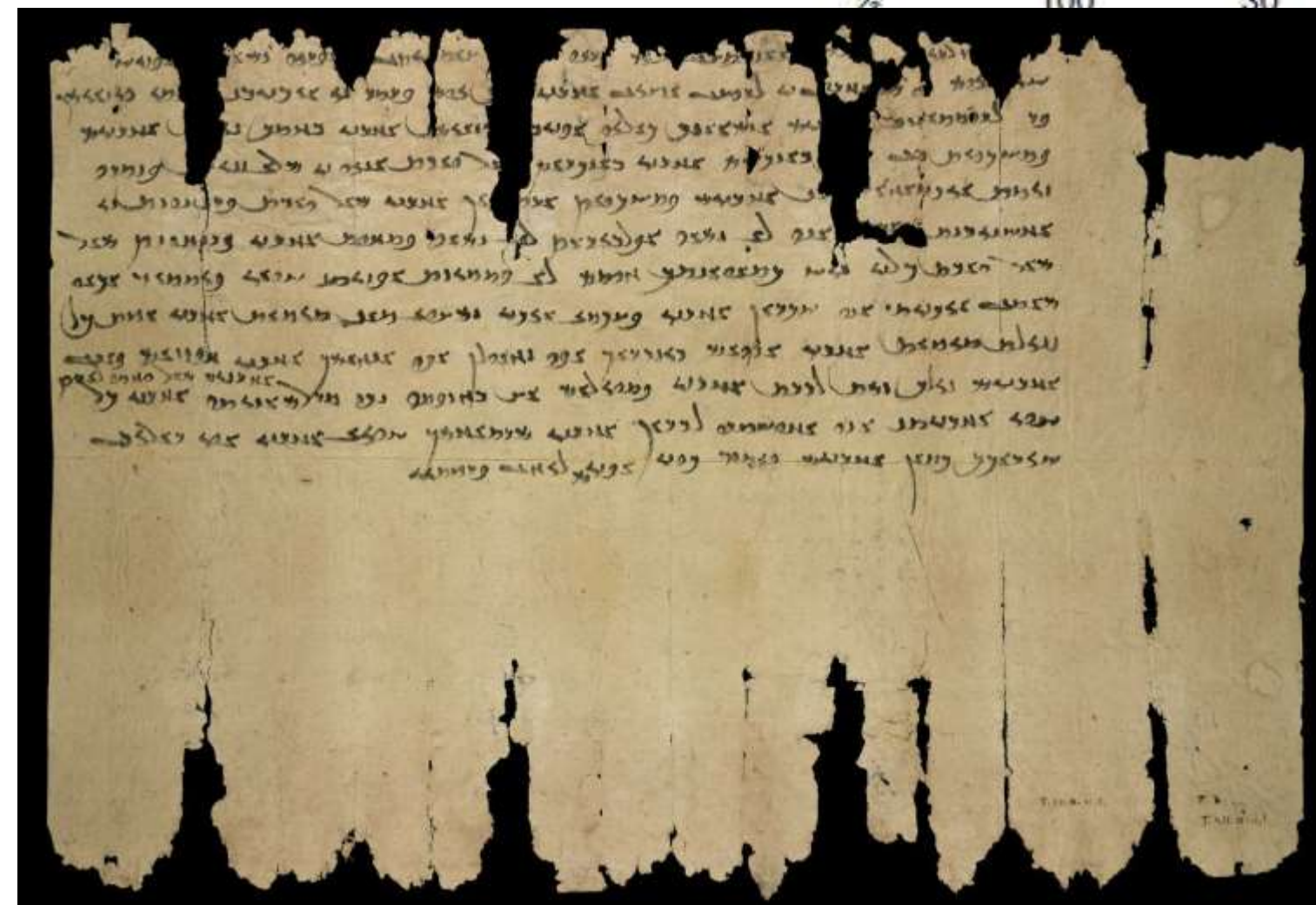

የሶግዲያን ትርጉም

(The Sogadian Version)

- ሶግዲያን በመካከለኛው ኢራን አካባቢ የሚነገር ቋንቋ ነበር። በመካከለኛው ክፍለ ዘመን የአካባቢው ዋና ቋንቋ ነበር።
- መጀመሪያ መፅሐፍ ቅዱስ ወደ ሶጋጂያን ከ800-1100 ዓ.ም ተተርጉሟል።
- የተረፉት የሶግዲያን ቁርጥራጮች የተገኙት በቱርጋን አቅራቢያ በቡሌትክ ገዳም ፍርስራሽ ውስጥ ነበር።
- የሶግዲያን መፅሐፍ የተተረጎመው ከዕብራይስጥ ወይም ግሪክ ነው።

heth	zayin	waw	he	gimel	beth	aleph
x	z	w	h	y	β	'
[x]	[z/ʒ]	[w]	[Ø/ħ]	[y/x]	[β/f]	[ã/ɔ/i]
ayin	samekh	nun	mem	lamedh	kaph	yodh
ʿ	s	n	m	l	k	y
[ʕ]	[s]	[n]	[m]	[l]	[k]	[j]
		taw	shin	resh	sadhe	pe
		t	š	r	c	p
		[t/d]	[ʃ]	[r]	[tʃ/dʒ/ts]	[p]
						Numerals
20	10	5	4	3	2	1
				½	100	30

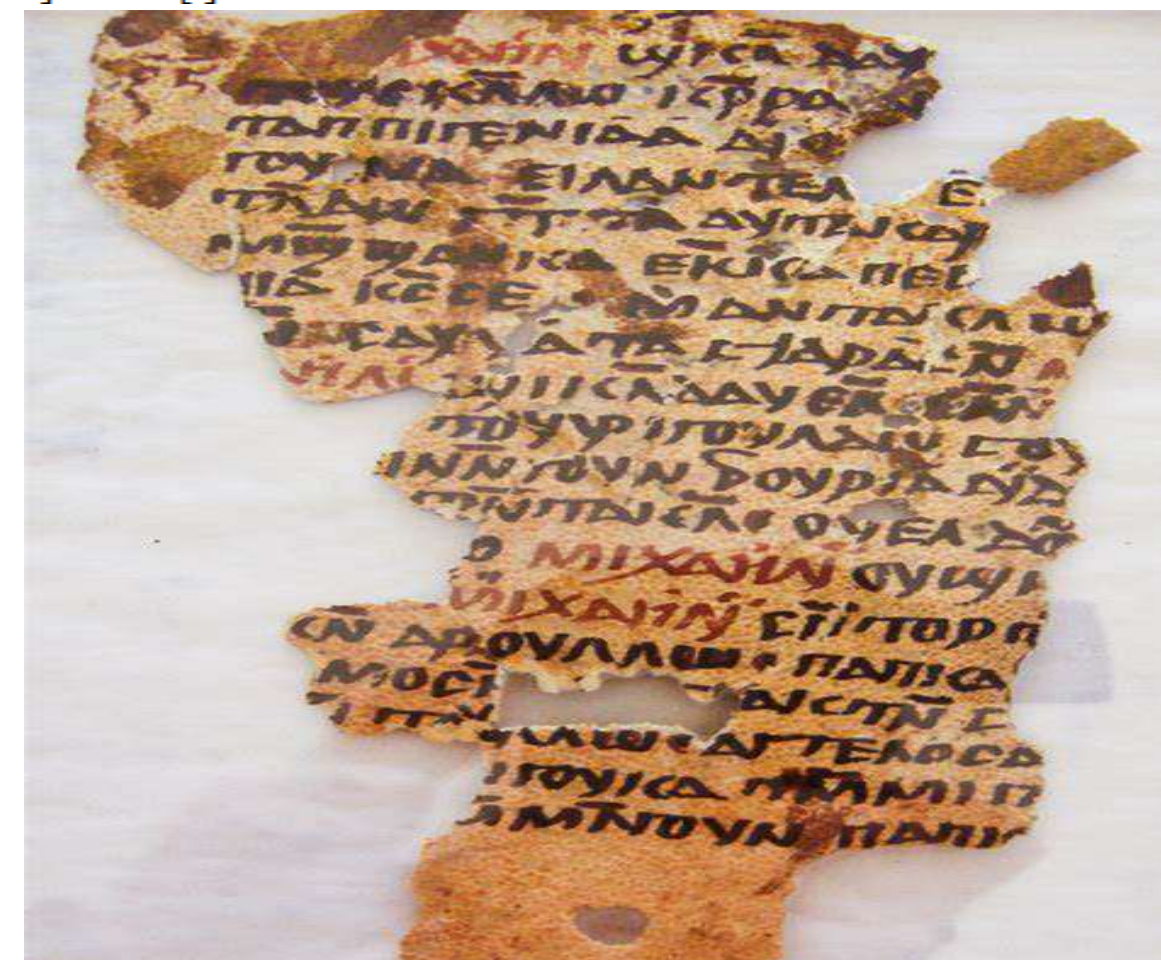

ቅዱስ ቅርንጫፍ

(The Nubian Version)

- ክርስትና ወደ ሱዳን የገባው ከ300-400 ዓ.ም እንደሆነ ከፈራረሱ ገዳሞች እና አብያተ ክርስቲያናት ታውቋል። መፅሐፍ ቅዱስ እስከ 500 ዓ.ም እንደተተረጎመ የገመታል።
- እስልምና ወደ ሱዳን ሲገባ መፅሐፍ ቅዱስ እና ብዙ የክርስቲያን ጸሐፊች ስላጠፉ የተገኘው የመጀመሪያው መፅሐፍ ቅዱስ ከ1100-1200ዓ.ም ነበር።
- የሮሜ፣ ገላትያ፣ ፊልጵስ፣ ዕብራውያን፣ ማቴዎስና ዮሐንስ ወንጌል የያዙ 16 የብራና ኮዴክሶች ተገኝተዋል።

Α α	Β β	Γ γ	Δ δ	Ε ε	Ζ ζ	Η η	Θ θ
αλφα alpha a/ā [a/a:] 1	βητα bēta b [b] 2	γαμμα gamma g [g] 3	δελτα delta d [d] 4	ει ei e/ē [e/e:] 5	ςο so zēta z [z] 7	ητα ēta ē [e:] 8	θητα thēta th [tʰ] 9
Ι ι	Κ κ	Λ λ	Μ μ	Ν ν	Ξ ξ	Ο ο	Π π
ιοτα yota i/ī/y [i/i:/j] 10	καππα kappa k [k] 20	λαμβδα lambda l [l] 30	μει me m [m] 40	νε ne n [n] 50	εξι exi x [ks] 60	ο o o/ō [o/o:] 70	πι pi p [p] 80
Ρ ρ	Τ τ	Υ υ	Φ φ	Χ χ	Ψ ψ	Ω ω	Υ υ
ρο ro r [r] 100	ταβ taw t [t] 300	επειλον epsilon i/w [i/β] 400	φι phi ph [pʰ] 500	χε khe kh [kʰ] 600	εψι epsi ps [ps] 700	ωυ ōu ō [o:] 800	ψαι šay š [ʃ] 90
Ϛ ϛ	Ϝ ϝ	Ϟ ϟ	Ϡ ϡ	Ϣ ϣ	Ϥ ϥ	Ϧ ϧ	Ϩ ϩ
ϛαι hay h [h] 200	ϝωρι hōri h [h] 300	Ϟανζα janja j [j] 400	Ϡημα cēma c [c] 500	Ϣι ti ti [ti] 600	Ϥι ti ti [ti] 700	Ϧι ti ti [ti] 800	Ϩι ti ti [ti] 900
Ι ι	Ο υ ο υ	-					
y [j]	u/ū [u/u:]						

ቅዱስ ጳውሎስ ትርጉሞች

(Ethiopic Version)

ገዕዝ

- የአዲስ ኪዳን መፅሐፍ ቅዱስ የተተረጎመው ከ300-400 ዓ.ም ነበረ። ይህም በዘመኑ ቅዱሳን በተለይም በአባ ገሪማ እንደሆነ ይነገራል።
- 2 የአባ ገሪማ ቅጂዎች በደብረ ዳሞ ገዳም ይገኛሉ።
- መፅሐፍ ቅዱስ ሙሉ በሙሉ መፅሐፍ በመፅሐፍ የተተረጎመው ከ400-600 ዓ.ም ውስጥ በግዕዝ ነበር።
- ሙሉ መፅሐፍ ቅዱስን ወደ ግዕዝ የተተረጎመው አቡነ ሰላማ ከሳቴ ብርሃን (አቡነ ፍሬምናጦስ) ናቸው።

	a	u:	i:	a:	e:	(ə)	o:		a	u:	i:	a:	e:	(ə)	o:
h	ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ	k	ከ	ኩ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኮ
l	ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ	w	ወ	ዑ	ዒ	ዋ	ዘ	ዐ	ዑ
h	ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሐ	ሐ	ʾ	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዒ	ዐ	ዑ
m	መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ	z	ዘ	ዐ	ዒ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ
s	ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ	y	የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ
r	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሪ	ር	ሮ	d	ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ደ	ድ	ዶ
፩	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ሰ	ሶ	g	ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ጎ
q	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ	፤	ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ
b	በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ	p	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ፆ
t	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቼ	ት	ቶ	፡	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ፆ
h	ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ	d	ፀ	ፁ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ
n	ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ	f	ፈ	ፋ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ
ʾ	አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	አ	ኦ	p	ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ

